

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIđI
Tarım Reformu Genel M¼d¼rl¼đ¼

**KIRSAL KALKINMA
DESTEKLERİ KAPSAMINDA
KIRSAL KALKINMADA UZMAN
ELLER PROJELERİNİN
DESTEKLENMESİ
2022 YILI UYGULAMA REHBERİ**

Tebliğ No: 2021/61

Bakanlık bu Program için tahsis edilen b¼t¼cenin tamamını kullandırmama, 2021/61 No.lu Tebliğ kapsamında belirtilen her bir yatırım alanına uygun g¼rd¼đ¼ tutarda destek sağlama ya da hiç destek sağlamama ve bu Uygulama Rehberinde değişiklik yapma hakkını saklı tutar.

İÇİNDEKİLER TABLOSU

BİRİNCİ BÖLÜM.....	4
<i>AMAÇ, KAPSAM, DAYANAK VE TANIMLAR</i>	4
1.1 <i>AMAÇ.....</i>	4
1.2 <i>KAPSAM</i>	4
1.3 <i>DAYANAK</i>	4
1.4 <i>TANIMLAR</i>	4
2.1 <i>GENEL MÜDÜRLÜK.....</i>	8
2.2 <i>İL MÜDÜRLÜĞÜ</i>	8
2.3 <i>İL PROJE DEĞERLENDİRME KOMİSYONU.....</i>	9
2.4 <i>PROJE YÜRÜTME BİRİMİ</i>	10
2.5 <i>BAŞVURU SAHİPLERİ</i>	10
2.6 <i>PROJE UYGULAMA SÜRESİ.....</i>	11
2.7 <i>PROJE UYGULAMA ALANI.....</i>	11
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	12
<i>UYGULANACAK PROJE KONULARI VE</i>	12
<i>UYGULANACAK PROJELERE AİT ESASLAR</i>	12
3.1 <i>PROJE KONULARI</i>	12
3.2 <i>HİBE KAPSAMINDA YER ALAN PROJELER</i>	12
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	18
<i>BAŞVURU ŞARTLARI, BAŞVURU YERİ VE ZAMANI, BAŞVURULARIN ALINMASI, BAŞVURULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ</i>	18
4.1 <i>BAŞVURU SAHİBİNDE ARANAN ŞARTLAR</i>	18
4.2 <i>BAŞVURU YERİ VE ZAMANI.....</i>	19
4.3 <i>BAŞVURULARIN ALINMASI.....</i>	19
4.4 <i>BAŞVURULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ.....</i>	19
4.5 <i>BAŞVURUNUN REDDEDİLME NEDENLERİ.....</i>	20
BEŞİNCİ BÖLÜM	21
<i>BAŞVURU, HİBE SÖZLEŞMESİ VE HİBE ÖDEMESİ AŞAMALARINDA İSTENECEK BİLGİLER/BELGELER</i>	21
5.1 <i>BAŞVURU AŞAMASINDA İSTENECEK BELGELER</i>	21
5.2 <i>HİBE SÖZLEŞMESİ İMZALAMA AŞAMASINDA İSTENECEK BELGELER.....</i>	21

5.3 HİBE SÖZLEŞMESİNİN İMZALANMA ŞARTLARI VE USULÜ	22
5.34 HİBE ÖDEMESİNE ESAS BELGELER	23
ALTINCI BÖLÜM	24
PROJENİN UYGULAMA ALANI VE HİBE DESTEĞİ MİKTARI	24
6.1 PROJENİN UYGULAMA ALANI.....	24
6.2 HİBE DESTEĞİ MİKTARI.....	24
YEDİNCİ BÖLÜM	25
HİBE SÖZLEŞMESİ VE UYGULAMA ZAMANI, HİBE ÖDEME TALEBİ, ÖDEMELER, GERİ ÖDEME VE YAPTIRIMLAR	25
7.1 HİBE SÖZLEŞMESİ VE UYGULAMA ZAMANI.....	25
7.2 HİBE DESTEĞİ ÖDEME TALEBİ.....	25
7.3 HİBE DESTEĞİ ÖDEMELERİ.....	26
7.4 GERİ ÖDEME VE YAPTIRIMLAR	27
7.5 PROJE GİDER KALEMLERİNİN MÜLKİYETİ	27
SEKİZİNCİ BÖLÜM.....	27
PROJE GİDER ESASLARI, AYNİ KATKI VE GİDER KALEMLERİ	27
8.1 PROJE GİDER ESASLARI.....	27
8.2 AYNİ KATKI	28
8.3 GİDER KALEMLERİ	28
8.4 PROJE KAYNAKLARINDAN KARŞILANMAYACAK GİDERLER.....	29
DOKUZUNCU BÖLÜM.....	29
ÇEŞİTLİ VE SON HÜKÜMLER	29
9.1 KONTROL VE İZLEME.....	29
9.2 YÜRÜTME VE HÜKÜM BULUNMAYAN HALLER	29

Tarım ve Orman Bakanlığından:

KIRSAL KALKINMA DESTEKLERİ KAPSAMINDA KIRSAL KALKINMADA UZMAN ELLER PROJELERİNİN DESTEKLENMESİ HAKKINDA UYGULAMA REHBERİ

BİRİNCİ BÖLÜM

AMAÇ, KAPSAM, DAYANAK VE TANIMLAR

1.1 AMAÇ

Bu uygulama rehberinin amacı, Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Kırsal Kalkınmada Uzman Eller Projelerinin Desteklenmesine ilişkin güncel mevzuatta yer alan usul ve esaslara açıklık getirmek, ilgili mevzuat hükümlerine destekleyici bilgiler sağlamak, uygulama usul ve esaslarına ilişkin detayları belirlemektir.

1.2 KAPSAM

Bu uygulama rehberi, 2022 yılında tüm illerde kırsal alanda yaşayan/yaşamayı taahhüt eden; meslek yüksekokulları ile üniversitelerin tarım, hayvancılık, ormancılık, gıda ve su ürünleri eğitimi veren bölümlerinden mezun olanların mahallinde uygulayacağı bitkisel üretim, hayvansal üretim, su ürünleri üretimi, yöresel ürünler ile tıbbi ve aromatik bitki üretimi ile bu ürünlerin işlenmesi, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik projelere hibe desteği verilmesine ilişkin hususları kapsar.

1.3 DAYANAK

Bu uygulama rehberi, 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununun 19 uncu maddesi ve 1/6/2021 tarihli ve 4046 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile yürürlüğe konulan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Kırsal Kalkınmada Uzman Ellerin Desteklenmesine İlişkin Karar ve 24/12/2021 tarihli ve 31699 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 2021/61 No.lu Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Kırsal Kalkınmada Uzman Eller Projelerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

1.4 TANIMLAR

Bu Rehberde geçen;

a) **Aynı katkı: Hibeye esas tutar dışında, başvuru sahibi tarafından karşılanacağı taahhüt edilen puanlamaya esas miktarı,**

b) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,

c) Banka: T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğünü,

ç) Basınçlı sulama sistemi: Su kaynağından alınan suyun tarla içine dağıtılması amacıyla kullanılan damla, yağmurlama veya mikro yağmurlama sulama sistemlerini,

d) Başvuru sahibi: Tebliğ kapsamında uygulanacak olan proje konularında hibe desteği başvurusu yapan gerçek kişileri,

e) Coğrafi işaret: Belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri itibariyle kökenin bulunduğu bir yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş bir ürünü gösteren işareti,

f) Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS): Bakanlık tarafından oluşturulan, çiftçilerin kayıt altına alındığı tarımsal veri tabanını,

g) Değerlendirme kriter tablosu: Başvuru sahibinin hak sahibi olabilmesi için puanlama yapılan değerlendirmeye esas tabloyu,

ğ) Değerlendirmeye esas başvuru listesi: Başvuru süresi bitiminde, proje yürütme birimince sistem üzerinden yapılan kontroller ve/veya okunaksız/hatalı/yanlış bilgi/belge bildiriminden sonra yapılan düzeltmeler sonucunda uygun bulunarak onaylanan proje başvurularının yer aldığı, değerlendirme komisyonuna teslim edilecek başvuru listesini,

h) DİTAP: Dijital tarım pazarını,

ı) Engelli: Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle fiziksel, zihinsel, ruhsal, duysal ve sosyal yeteneklerini %40 ve üstü oranında kaybetmesi nedeni ile toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri olan korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiyi,

i) Fiyat Tespit Komisyonu: Hayvansal üretime yönelik projeler için il müdürlüğünce oluşturulan canlı demirbaş hayvan alımlarında güncel fiyatları belirleyen komisyonu,

j) Genel Müdürlük: Tarım Reformu Genel Müdürlüğünü,

k) Hak sahibi: Değerlendirme neticesinde proje uygulamaya hak kazanarak hibe sözleşmesi imzalamış olan gerçek kişiyi,

l) Hayvan Kayıt Sistemi (HAYBİS): Bakanlık tarafından oluşturulan hayvan kayıt sistemini,

m) Hibeye esas alım: Bu rehberde belirtilen şartları sağlayarak hibe desteği kapsamında desteklenecek gider kalemlerini,

n) Hibe sözleşmesi: Hak sahibi ile il müdürlüğü arasında imzalanarak mühürlenmiş ve hibeden yararlanma esasları ile tarafların yetki ve sorumluluklarını düzenleyen sözleşmeyi,

o) İl müdürlüğü: İl tarım ve orman müdürlüğünü,

ö) İş planı: Başvuru sahipleri tarafından hazırlanan ve uygulanacak projeye ilişkin genel bilgileri, üretim, pazarlama ve finansman planları ile proje hedeflerini içeren planı,

p) İşletme tescil belgesi: Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği hükümlerine göre hayvanların barındırıldığı, tutulduğu, bakıldığı veya beslendiği herhangi bir tesis, kuruluş veya etrafı çevrili açık alan çiftliği durumundaki yerlere il veya ilçe müdürlüklerince verilen belgeyi,

r) Kapama bağ/bahçe: Proje kapsamında tek türle dikim normlarına uygun olarak tesis edilmiş alanı,

s) Karar: 1/6/2021 tarihli ve 4046 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Kırsal Kalkınmada Uzman Ellerin Desteklenmesine İlişkin Kararı,

ş) Kırsal alan: 31/12/2012 tarihli Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre tüm illerde nüfusu yirmi binden az olan yerleşim birimlerini,

t) Kırsal mahalle: Köy veya belde belediyesi iken mahalleye dönüşen ve büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunup sosyo-ekonomik durumu, şehir merkezine uzaklığı, belediye hizmetlerine erişilebilirliği, mevcut yapılaşma durumu ve benzeri hususlar dikkate alınarak ilgili ilçe belediye meclisinin kararı ve teklifi üzerine büyükşehir belediye meclisinin en geç doksan gün içinde alacağı karar ile kırsal yerleşim özelliği taşıdığı tespit edilen mahalleyi,

u) Merkez proje değerlendirme komisyonu: İl proje değerlendirme komisyonu tarafından yapılan inceleme ve değerlendirmeler sonucunda uygun görülen proje başvurularını, güncel uygulama rehberinde yer alan esaslar doğrultusunda değerlendiren ve Genel Müdürlükçe aralarında ilgili genel müdür yardımcısı ve daire başkanının bulunduğu en az beş kişiden oluşturulan komisyonu,

ü) Mücbir sebep: Taraflardan birinin sözleşme yükümlülüklerini yerine getirmesine engel teşkil edebilecek nitelikte olan deprem, yangın, sel, kuraklık gibi doğal afetler, kanuni grev, salgın hastalık, savaş, ayaklanma, seferberlik ilanı gibi kişilerin önceden öngörebilmesine olanak bulunmayan ve bu nedenle önüne geçilmesi mümkün olmayan, dış etkiler sonucu meydana gelen resmi kurum ve kuruluşlar tarafından belgelendirilebilen istisnai durum veya olayı,

v) Nihai liste: İl proje değerlendirme komisyonunun gönderdiği sonuç tablolarının Genel Müdürlük tarafından değerlendirilerek onaylanmasıyla belirlenen asıl ve yedek başvuru sahiplerinin tamamının yer aldığı listeyi,

y) Ödeme tablosu: İl müdürlüğü tarafından ödeme talep belgelerine göre düzenlenen, doğruluğu onaylanan ödeme icmal listelerini,

z) Proje: Hibe desteğinden yararlanabilmek için belirlenmiş nitelikleri sağlayan gerçek kişinin gerçekleştireceği yatırım projesini,

aa) İl proje değerlendirme komisyonu: Vali yardımcısı başkanlığında; Bakanlık il müdürü ve/veya il müdür yardımcısı, orman bölge müdürlüğü veya orman işletme müdürlüğü olan illerde müdür ve/veya müdür yardımcısı, il müdürlüğünden en az iki şube müdürü ile ihtiyaç duyulması halinde proje konusuna göre belirlenen ilgili üniversite, sivil toplum kuruluşu ve diğer kamu kurumu temsilcilerinden en az beş en fazla yedi kişiden oluşturulan ve Tebliğ ile bu Uygulama Rehberi kapsamında ilinde yapılan proje başvurularını değerlendiren komisyonu,

bb) Proje toplam tutarı: Proje kapsamında hibeye esas proje tutarı ile hak sahibi tarafından karşılanan ayni katkı tutarının toplamından oluşan tutarı,

cc) Proje yürütme birimi: İl düzeyinde uygulanacak olan Kırsal Kalkınmada Uzman Eller Projelerini il müdürlüğü adına yürütülmesinden ve projelerin izlenmesinden sorumlu olan, kırsal kalkınma ve örgütlenme şube müdürü ve proje kontrol görevlilerinden oluşan en az üç kişilik birimi,

çç) Proje kontrol görevlisi: Bakanlık tarafından proje kapsamında resmi kontrol yetkisi verilen personeli,

dd) Referans fiyat: Makine ekipman alımlarında Bakanlık tarafından belirlenen listelerde yer alan fiyatı, bu listelerde bulunmayan kalemler için il referans fiyat komisyonu tarafından

üretici ve yetiştirici birlikleri ile tarımsal amaçlı kooperatiflerin satış fiyatı ve piyasa rayiç bedelleri gözetilerek belirlenen en düşük fiyatı,

ee) Resmî kontrol: Karar, Tebliğ ve bu uygulama rehberi kapsamındaki faaliyetlerin ilgili mevzuat hükümlerine uygunluğunun doğrulanması için proje kontrol görevlilerinin, verilen yetki çerçevesinde gerçekleştirdikleri izleme, gözetim, denetim ve gerekirse muayene, karantina, numune alma, analiz ve benzeri kontrolleri,

ff) Sertifikalı fidan: Yurt içinde üretilip yetkili kuruluşlarca düzenlenen fidan sertifikasında, fidan sınıfı “sertifikalı” olarak belirtilen ve ürün elde etmek amacıyla çiftçinin diktiği fidanı,

gg) Sertifikalı fide: Yurt içinde üretilip yetkili kuruluşlarca sertifikalandırılan ve ürün elde etmek amacıyla çiftçinin diktiği fideyi,

ğğ) Sertifikalı tohum: Yurt içinde üretilip sertifikalandırılan süper elit, ön elit, elit, orijinal/temel ve sertifikalı sınıfındaki tohumluğu,

hh) Sistem (Uzman Eller Bilgi Sistemi): Bakanlık tarafından yönetilen, uzman eller projeleri ve başvuru sahipleriyle ilgili bilgileri içeren web sitesini,

ıı) Taahhütname: Projeden yararlanmak üzere başvuru yapan kişilerin sözleşme imzalama aşamasında il müdürlüğüne verdikleri idari, mali, hukuki ve teknik taahhütlerini içeren ve Tebliğ ekinde yer alan belgeyi,

ii) Tarımsal Üretim Kayıt Sistemi (TÜKAS): Yasal durumu ne olursa olsun, arazinin büyüklüğüne bakılmaksızın kendi adına bitkisel üretim ve/veya hayvancılık faaliyeti ve/veya su ürünleri üretimi yapan tek yönetim altındaki tarımsal üretime konu ekonomik birimlerin adres, kimlik bilgileri, tarımsal faaliyet bilgileriyle tarım alet makine ve ekipmanlarını belirlemeye yarayacak bilgilerin yer aldığı veri tabanını,

jj) Tebliğ: 24/12/2021 tarihli ve 31699 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 2021/61 No.lu Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Kırsal Kalkınmada Uzman Eller Projelerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliği,

kk) Tarım Bilgi Sistemi (TBS): Türkiye genelinde tüm tarımsal aktivitelere ait veri, bilgi, belge ve süreçlerin faaliyet türlerine göre gruplandığı, takibinin sağlandığı, tüm kurumsal yetkilendirme ve denetleme süreçlerinin yapılabildiği, ilgili tüm süreçlere ait veri envanterinin entegre bir şekilde takip edilebildiği bilgi sistemini,

ll) Teknik şartname: Başvuru kapsamında alımı yapılacak gider kalemlerine ilişkin olarak marka ve model belirtilmeden ürünün tüm özelliklerini gösteren belgeyi,

mm) Uygulama rehberi: Tebliğin uygulama usul ve esaslarına açıklık getirmek, Tebliğ hükümlerine destekleyici bilgiler sağlamak, uygulama esas ve usullerine ilişkin detayları belirlemek amacıyla, başvuru sahibi, hak sahibi ve Programın yürütülmesinden sorumlu Bakanlık merkez ve taşra personelinin kullanımı için Genel Müdürlük tarafından her yıl hazırlanacak olan güncel rehberi,

nn) Web sitesi: Proje başvurularının yapıldığı ve Bakanlık tarafından yönetilen “<https://uzmaneller.tarimorman.gov.tr>” internet adresini,

oo) Yeni tesis: Kırsal Kalkınmada Uzman Eller Projesi kapsamında hibe sözleşmesinin imzalandığı tarihten itibaren kapama meyve bahçesi, kontrollü örtü altı, kültür mantarı üretimi, ipekböceği ile su ürünleri yetiştiriciliği projelerinde yapılacak olan ve makine ekipman alımını da kapsayan tesisi,

öö) Yöresel ürün: Belli bir yörede üretilen, o yöreye özgü tat, aroma ve bileşim gibi özelliklere sahip olan ürünü,
ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

UYGULAMA BİRİMLERİNİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI, PROJE UYGULAMA ALANI VE PROJE UYGULAMA SÜRESİ

2.1 GENEL MÜDÜRLÜK

Bu rehber kapsamındaki çalışmaları Genel Müdürlük yürütür. Genel Müdürlüğün görevleri şunlardır:

a) Uzman Eller Projesi ile ilgili olarak gerekli mevzuat çalışmalarını yapar, mevzuatı hazırlar ve yayımlanmasını sağlar.

b) Uzman Eller Projesinin tanıtımını, başvuru sahiplerinin bilgilendirilmesini, web sitesi ve Uzman Eller Bilgi Sisteminin yönetimini sağlar.

c) Uzman Eller Projesinin idari, mali, hukuki ve teknik yönden uyumlu bir şekilde yürütülmesine destek verir.

ç) Uzman Eller Projesi ile ilgili olarak, yıllık hibe programı ve bütçe teklifinin hazırlanmasını, bu tekliflerin Bakanlığın ilgili birimlerine iletilmesini ve kabulü için gerekli çalışmaların yapılmasını sağlar.

d) Uzman Eller Projesinin yürütülmesiyle ilgili istatistiki çalışma, etkinliğinin ölçülmesi ile ilgili araştırma ve gerektiğinde yerinde kontrol işlemlerini yapar veya yaptırır.

e) Uzman Eller Projesinin yürütülmesinde görevli personele yönelik proje ile ilgili değerlendirme toplantıları, bilgilendirme ve eğitim programlarının hazırlanmasını ve düzenlenmesini sağlar.

f) Başvuru sayısını, illerin tarımsal potansiyelini ve proje için ayrılan yıllık bütçeyi göz önünde bulundurarak, il bazında desteklenecek hak sahibi sayısı ve hibe miktarını belirler.

g) İl proje değerlendirme komisyonu tarafından gönderilen sonuç tablolarının nihai değerlendirmesini yapmak üzere merkez proje değerlendirme komisyonunu kurar.

ğ) Merkez proje değerlendirme komisyonu tarafından sunulan listeleri onaylar ve hak sahiplerine ilan edilmek üzere nihai asıl ve yedek listeleri il müdürlüğüne bildirir.

h) Tebliğ ve bu uygulama rehberinde yer almayan ve tereddüt oluşturan hususlarda uygulamaya esas görüş verir.

ı) Uzman Eller Projesinin izleme ve değerlendirmesini yapar veya yaptırır.

2.2 İL MÜDÜRLÜĞÜ

İl müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) Uzman Eller Projesinin tanıtımının yapılmasını, başvuru sahiplerinin bilgilendirilmesini sağlar.

b) İl müdürlüğü bünyesinde proje yürütme birimini oluşturur, proje yürütme biriminde görevli personele sistem kullanıcı yetkisinin verilmesi için gerekli yazışmaları yapar.

c) Proje uygulamalarının, amacına ve hibe sözleşmesinde belirtilen usul ve esaslara göre gerçekleştirilmesini, izlenmesini, düzenlenecek tüm belge/bilgilerin kontrolünü, onaylanmasını ve muhafazasını sağlar.

ç) Uzman Eller Projesinden faydalanacak başvuru sahiplerine, uygulanan projelerin içeriği ve hükümlerine göre gerektiğinde bilgilendirmeye yönelik kısa süreli kurs ve eğitim toplantılarının yapılması ile yazılı dokümanların hazırlanmasını sağlar. Bu kapsamda Genel Müdürlükten ve/veya diğer kurumlardan gelecek olan eğiticiler ve katılımcılar için gerekli altyapıyı hazırlar.

d) İş ve işlemlerin idari, mali, hukuki ve teknik yönden uyumlu bir şekilde yürütülmesini sağlar ve proje kapsamındaki tüm çalışmaların sekretaryasını ve koordinasyonunu yapar.

e) Hayvansal üretime yönelik projelerde, hibe sözleşmesi imzalanmadan önce canlı demirbaş alımları için il müdürü/il müdür yardımcısı başkanlığında hayvan sağlığı ve yetiştiriciliği şube müdürü, kırsal kalkınma ve örgütlenme şube müdürü, en az bir veteriner hekim ve en az bir ziraat mühendisinden (zooteknist) oluşan “Fiyat Tespit Komisyonu”nu kurar ve fiyatları belirler.

f) İl proje değerlendirme komisyonunun oluşturulması ile ilgili gerekli iş ve işlemleri yapar.

g) Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş olan asıl listedeki başvuru sahiplerini hibe sözleşmesini imzalamaya davet etmek amacıyla askıya çıkar.

ğ) Genel Müdürlük tarafından hazırlanarak onaylanan nihai listeleri 5 (beş) iş günü boyunca, belirleyeceği yerlerde ve şekilde ilan eder.

h) Genel Müdürlük tarafından belirlenmiş olan asıl listedeki başvuru sahiplerinden süresi içerisinde sözleşme imzalamayanların yerine yedek listedeki başvuru sahiplerini puan sıralamasına göre hibe sözleşmesi imzalamaya davet eder.

ı) Su ürünleri yetiştiriciliği projesine ön izin yazısı başvurusu uygun görülen hak sahiplerinin müracaatlarını, projenin uygulanması ile ilgili gerekli izinlerin alınması için Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğüne ivedi olarak bildirir.

i) Gerek gördüğünde iş ve işlemlerin yürütülmesi için ilçe müdürlüğünden destek alabilir.

2.3 İL PROJE DEĞERLENDİRME KOMİSYONU

Tebliğde tanımlanan şekilde son başvuru tarihinden en geç 5 (beş) iş günü önce kurulur. İl proje değerlendirme komisyonunun görevleri şunlardır:

a) Proje yürütme biriminden “Değerlendirmeye Esas Başvuru Listesi”ni teslim alır.

b) Başvuru listesinde yer alan projelerin ve proje sahiplerinin uygunluğunu inceler ve Değerlendirme Kriter Tablosunda belirtilen puanlamayı yapar.

c) Proje yürütme birimi tarafından değerlendirmeye esas listenin teslim edilmesinden sonraki en geç 10 (on) iş günü içerisinde iş ve işlemleri tamamlar **ve Genel Müdürlüğe sonuçları bildirir.**

ç) Gerekçesini belgelendirmek suretiyle Tebliğde ve bu Rehberde belirtilen şekilde başvuruyu reddedebilir.

2.4 PROJE YÜRÜTME BİRİMİ

Tebliğde tanımlanan şekilde uygulama rehberinin yayımlanma tarihinden itibaren 5 (beş) iş günü içerisinde kurulur. Proje yürütme biriminin görevleri şunlardır:

a) İl düzeyinde Uzman Eller Projesinin tanıtımı, projelerin uygulanması ve tamamlanan projelerin izlenmesi ile ilgili olarak yapılacak iş ve işlemleri il müdürlüğü adına yürütür.

b) Bakanlıkça oluşturulan sistemi takip ederek kendisine verilen yetki dâhilinde iş ve işlemleri yürütür.

c) Son başvuru tarihinden itibaren **1/4/2022 günü saat 23:59'a kadar** başvuruda istenen belgelerin ön kontrolünü yaparak uygun olan proje başvurularını sistem üzerinden onaylar ve başvurunun kesinleşmesini sağlar.

ç) Kontrol sonucu okunaksız/hatalı/yanlış bilgi/belge içeren proje başvurularıyla ilgili başvuru sahibine sistem üzerinden geri bildirim yapar ve düzeltilen/tamamlanan belgelerin il müdürlüğüne elden sunulması için 5 (beş) iş günü süre verir.

d) Proje sahibinin il müdürlüğüne sunmuş olduğu belgeleri kontrol eder, uygun olan belgeleri sisteme yükler ve proje başvurusunu onaylayarak başvurunun kesinleşmesini sağlar.

e) “Değerlendirmeye Esas Başvuru Listesi”ni hazırlar, başvuruların onaylanarak kesinleştiği tarihten itibaren 2 (iki) iş günü içerisinde **il** proje değerlendirme komisyonuna tutanak ile teslim eder.

f) Hibe sözleşmesi imzalamadan önce proje uygulama mahalline giderek proje uygulama yeri (işletme/taşınmaz) tespit tutanağını düzenler.

g) Genel Müdürlükçe belirlenen asıl ve yedek listelere göre il düzeyinde projelerin uygulanmasını sağlar.

ğ) Projelerin tamamlanması ve hibe ödemesi aşamasına kadar yapılacak iş ve işlemleri Bakanlık adına yürütür.

h) Projeleri hibe ödeme tarihinden (gün/ay/yıl) itibaren, yılda en az iki defa olmak üzere mahallinde kontrol ederek 3 (üç) yıl süre ile izler; projenin uygulanmasına aykırı bir durumun tespiti halinde gerekli iş ve işlemleri yürütür.

ı) Proje yürütme biriminde görevli olan proje kontrol görevlileri **il** proje değerlendirme komisyonunda yer alamazlar.

i) Proje yürütme birimi proje hazırlayamaz, böyle bir yükümlülüğü yoktur.

2.5 BAŞVURU SAHİPLERİ

Başvuru sahibi 2021/61 No.lu Tebliğ, ekindeki taahhütname ve bu uygulama rehberi doğrultusunda başvuru işlemlerini gerçekleştirir.

a) Başvuru şartlarında belirtilen nitelikleri taşıyan kişiler, proje sahibi olarak hibe desteğinden yararlanmak amacıyla e-devlet şifrelerini kullanarak sadece sistem üzerinden başvuruda bulunabilirler.

b) Başvuru sahibi, sistem üzerinden başvuru yaparken istenen bilgilerin/belgelerin okunaklı/hatasız/doğru olarak girilmesinden/yüklenmesinden ve kaydedilmesinden sorumludur.

c) Başvuru sahibi, beyan ettiği bilgi/belgelerin okunaksız/hatalı/yanlış olması durumunda, proje yürütme birimince yapılan geri bildirim doğrultusunda ve verilen süre içerisinde belgelerin tamamlanmasından/düzeltilmesinden ve başvuru yaptığı il müdürlüğüne sunulmasından sorumludur.

ç) Başvuru sahibi, sistem üzerinden başvurusunun kabulü aşamasıyla ilgili süreçleri kontrol etmekten sorumludur.

d) Proje başvurularının kontrolü ve değerlendirilmesi sonucunda uygunluk kriterlerini sağlayan ve Genel Müdürlükçe yapılacak nihai değerlendirme sonucunda belirlenen asıl listede yer alan hak sahipleri hibe sözleşmesi imzalamaya davet edilir.

e) Başvuru sahibi verilen süre içerisinde hibe sözleşmesi imzalamaya gelmek zorundadır. Süresi içerisinde hibe sözleşmesi imzalamayan hak sahipleri hibe desteğinden yararlandırılmazlar ve sözleşme imzalama hakları sona erer.

f) Asıl listede yer alan ve hibe sözleşmesi imzalamayan hak sahiplerinin yerine yedek listenin ilk sırasından başlanarak hak sahipleri sırasıyla hibe sözleşmesi imzalamaya davet edilirler. Yedek listedeki hak sahiplerinin hibe sözleşmesi imzalama süreçleri asıl listedekiler ile aynıdır.

g) Hibe sözleşmesi imzalayan hak sahibi, projesini amacına uygun olarak yapmak, Tebliğ, ekindeki taahhütname, ilgili alt mevzuat ve imzalayacağı hibe sözleşmesinde belirtilen usul ve esaslara göre gerçekleştirmek zorundadır.

2.6 PROJE UYGULAMA SÜRESİ

Uzman Eller Projesinin uygulama süresi güncel uygulama rehberinin yayımlanması ile başlar ve programın uygulandığı takvim yılının Kasım ayının son iş günü sona erer. Hak sahiplerinin hibe programı kapsamında uygulayacakları projelerin tamamlanma süreleri ise hibe sözleşmesinin imzalandığı tarihten itibaren 60 (altmış) gün olup bu süre Kasım ayının son iş gününü geçemez.

2.7 PROJE UYGULAMA ALANI

Proje; sadece köy, belde, kırsal mahalle ve tüm illerde nüfusu 20.000'den az olan yerleşim yerlerinde uygulanabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
UYGULANACAK PROJE KONULARI VE
UYGULANACAK PROJELERE AİT ESASLAR

3.1 PROJE KONULARI

a) Hayvansal üretime yönelik destekleme projeleri kapsamında;

- 1) Büyükbaş hayvan yetiştiriciliği ve besiciliği:
 - Süt sığırcılığı
 - Besicilik
 - Manda yetiştiriciliği
- 2) Küçükbaş hayvan yetiştiriciliği ve besiciliği:
 - Keçi yetiştiriciliği ve besiciliği
 - Koyun yetiştiriciliği ve besiciliği
- 3) Arı yetiştiriciliği ve bal üretimi
- 4) Arı sütü, ana arı, polen ve benzeri arı ürünleri üretimi
- 5) İpekböceği yetiştiriciliği ve tesis yapımı

b) Maksimum üretim kapasitesi 29 ton/yılı aşmaması koşuluyla su ürünleri üretimine yönelik destekleme projeleri kapsamında;

- 1) Alabalık, yayın balığı, sazan, mersin balığı, tilapya, karabalık entansif üretim tesisleri ve/veya kuluçkahaneleri
- 2) Midye ve kara salyangozu entansif üretim tesisi

c) Bitkisel üretime yönelik destekleme projeleri kapsamında;

- 1) Kapama meyve bahçesi tesisi
- 2) Fide, fidan, iç ve dış mekân süs bitkisi yetiştiriciliği
- 3) Kontrollü örtü altı yetiştiriciliği
- 4) Kültür mantarı üretimi ve tesis yapımı
- 5) Ormancılık projeleri
- 6) Organik ve organomineral gübre üretim tesisleri
- 7) Bitkisel üretimde zararlı organizmalar ile mücadelede kullanılan biyolojik veya biyoteknik mücadele ürünlerine yönelik üretim projeleri
- 8) Tıbbi ve aromatik bitki üretimine yönelik projeler

ç) Yöresel ürün ve coğrafi işaretli ürün üretimine yönelik projeler

d) a, b, c ve ç maddelerinde belirtilen ve üretimi yapılan konulara ait işleme, paketlenme ve depolanmaya yönelik proje konularını kapsar.

3.2 HİBE KAPSAMINDA YER ALAN PROJELER

a) Hayvansal üretime yönelik projeler

Hak sahibi tarafından yapılacak büyükbaş ve küçükbaş hayvan alımlarında, projenin uygulanacağı ilde il müdürlüğünce oluşturulan “Fiyat Tespit Komisyonu” tarafından belirlenecek olan fiyat, hibe kapsamında değerlendirilir. Bu fiyatın üzerindeki alımlarda oluşan fark hak **sahibi tarafından karşılanacak olup aynı katkı kapsamında değildir. Alınan** hayvan

sayısına bağılı olarak 100.000 (yüz bin) TL'lik toplam hibe tutarının üzerinde olan fark hak sahibinin aynı katkısı ile karşılanır.

Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği ve besiciliği projeleri

1) Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği ve besiciliği projesi uygulayacak olan hak sahiplerinin gider kalemi sadece canlı demirbaşdır. Bu konuda proje uygulayacak olan hak sahipleri, canlı hayvan alımlarını başta kooperatif, birlik, damızlık gebe düve üretim işletmeleri olmak üzere belge (fatura, müstahsil makbuzu vb.) düzenleyebilen gerçek ve tüzel kişilerden/kurumlardan kendileri gerçekleştirirler.

2) Hayvanların temini, nakliyesi ve yetiştiriciliği esnasında gerçekleştirilecek iş ve işlemler 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ve bağılı mevzuata göre yürütülür.

3) Başvuru sahibi proje uygulayacağı hayvan ırkını seçerken bölgeye adapte olmuş ırkların seçimi konusunda il müdürlüğünün ve gerekli görüldüğünde üniversitelerin görüşleri göz önünde bulundurulur.

4) Başvuru sahibi tarafından tercih edilecek hayvan ırkı, bölgeler arası farklılık göstereceğinden, hayvan temininde fiyat farklılıkları olacaktır. İl müdürlüğü hayvan fiyatlarında yıl içerisinde oluşabilecek değişimleri değerlendirerek gerek gördüğü takdirde fiyat güncellemesi yapabilir. Bu şartlarda temin edilecek hayvan sayısı, fiyat tespit komisyonu tarafından belirlenen fiyatlar göz önünde bulundurularak KDV hariç 100.000 TL'ye kadar olacak şekilde belirlenir.

5) Hibe kapsamında süt sığırcılığı projelerinde alınacak damızlık hayvanlar; genel görünüş, vücut gelişimi, fiziki özellikler ile damızlık nitelikleri yönünden ırkının fenotipik özelliklerini taşıyacak ve sağlıklı olacaktır. Ödemeye esas kontrol sırasında en az 4 aylık gebe olacak, yavruamadaki azami yaşı 36 ay olacaktır. Hayvanların gebelikleri klinisyen veteriner hekim tarafından, rektal muayene veya ultrasonla muayene yöntemleri ile belgelendirilecektir.

6) Hibe kapsamında besi sığırcılığı projelerinde alınacak hayvanlar ırkına ait besi özelliklerini gösterecek, ödemeye esas kontrol sırasında 6-12 ay aralığında, erkek ve sağlıklı olacaktır. Proje takip süresi sonuna kadar, besi sonucu en fazla 12 ayda bir hayvanların elden çıkarılması ve 30 gün içerisinde aynı şartlara haiz ve aynı sayıda hayvan alımı zorunludur.

7) Hibe kapsamında manda yetiştiriciliği projelerinde alınacak hayvanlar ırkına ait damızlık özellikleri gösterecek, ödemeye esas kontrol sırasında en az 15 aylık dişi ve sağlıklı olacaktır.

8) Hibe kapsamında uygulanacak olan koyun-keçi yetiştiriciliği projelerinde alınacak küçükbaş hayvanlar ırkına ait damızlık özellikleri gösterecek, ödemeye esas kontrol sırasında koyun/keçiler 8-15 ay, koç/tekeler ise 24-36 ay aralığında ve sağlıklı olacaktır. Hayvan alımları, fiyat tespit komisyonunun belirlediği fiyatlar göz önünde bulundurularak 20-25 dişiye 1 koç/teke düşecek şekilde gerçekleştirilecektir.

9) Hibe kapsamında uygulanacak olan küçükbaş besiciliği projelerinde alınacak küçükbaş hayvanlar, ırkına ait besi özelliklerini gösterecek, alınacak kuzu/toklular ödemeye esas kontrol sırasında 5-7 ay aralığında, erkek ve sağlıklı olacaktır. Proje takip süresi sonuna

kadar, besi sonucu en fazla 12'nci ayın sonunda elden çıkarılan hayvanların yerine 30 (otuz) gün içerisinde aynı şartlara haiz ve aynı sayıda hayvan alımı zorunludur.

10) Hibe kapsamında uygulanacak olan küçükbaş besiciliği projelerinde alınacak küçükbaş hayvanlar, ırkına ait besi özelliklerini gösterecek, alınacak oğlak/çebiçler ödemeye esas kontrol sırasında 6-8 ay aralığında, erkek ve sağlıklı olacaktır. Proje takip süresi sonuna kadar besi sonucu en fazla 12-14'cü ayın sonunda elden çıkarılan hayvanların yerine 30 (otuz) gün içerisinde aynı şartlara haiz ve aynı sayıda hayvan alımı zorunludur.

11) Hibe kapsamında alınacak büyükbaş ve küçükbaş hayvanlar, Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan o yıla ait "Hayvan Hastalıkları ve Zararlıları ile Mücadele Programı"nda belirtilen salgın ve bulaşıcı hastalıklara karşı aşılanmış olacaktır.

Arı yetiştiriciliği, arı ürünleri ve ana arı üretimi projeleri

Proje kapsamında en az 50 adet kovan ve en az 50 adet arı kolonisinin (7 çerçeve, 5 yavrulu) alınması zorunludur. Elektrikli bal süzme makinesi, sır alma teknesi, ısıtılmalı bal dinlendirme kazanı, temel arı peteği, arıcı körüğü, arıcı maskesi, arıcı eldiveni, mahmuz, el demiri, sır bıçağı (sır alma tarağı), arıcı fırçası, şurupluk, çadır, ana arı ızgarası, propolis toplama ızgarası, güneş enerji sistemleri, elektrikli çit sistemi, polen kurutma makinesi, polen temizleme makinesi, mondrin takımı, süt çerçevesi, derin dondurucu, larva transfer kaşığı, renkli amber şişe, kafa lambası, arı sütü toplama makinesi, damızlık ana arı, ana arı çiftleşme kutusu, ana arı yüksük aşılama çitası, ana arı boyası, ana arı kafesi, körük, maske, çita delgi aleti (elektrikli matkap uçlu) vb. ihtiyaç duyulan malzemeler hibe kapsamındadır.

İpekböcekçiliği projeleri

Bu projeler en az 98 m²'lik kapalı alanı olan, 5 paket yumurta, 1 adet termometre ve higrometre, 3 katlı kerevetler, 1 adet aspiratör, 1 adet büyüteç, 1 adet dut kesme bıçağı, 1 adet yaprak kıyım bıçağı, 1 adet yaprak kesme tahtası, plastik alt değiştirme ağı ve vantilatör ile birlikte en az 250 adet dut fidanı dikim kapasitesi olan ipekböceği yetiştiriciliği ve yeni tesis yapımı projeleridir.

b) Su ürünleri üretimine yönelik projeler

1) Maksimum üretim kapasitesi 29 ton/yılı aşmamak koşuluyla, su ürünleri üretimine yönelik destekleme projeleri kapsamında:

- a) Alabalık, yayın balığı, sazan, mersin balığı, tilapya, karabalık entansif üretim tesisleri ve/veya kuluçkahaneleri,
- b) Midye ve kara salyangozu entansif üretim tesisi projeleri uygulanabilir.

2) Su ürünleri yetiştiriciliği projelerinde, projelerin içeriği ve proje toplam tutarına göre, ağ kafes ve midye tesisinde ihtiyaç duyulan HDPE boru sistemi, şamandıra, çapa, zincir, zincir kilit takımı, halka kolektör, şamandıralı çakar fener, çapa gergi şamandırası, file, midye ekim makinesi, midye hasat makinesi, midye yıkama ve boylama makinesi, midye tutunma halatı, kuluçkahane dolapları, balık boylama makineleri, canlı balık nakil tankı, tambur filtre, buzlama makinesi, balık kesim ve temizleme makinesi alımı, havuz malzemesi giderleri, su ürünleri

yetiştiricilik belgesi olan tesislerden faturalı olarak alınmış olması şartıyla yavru ve/veya anaç alımı giderleri hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

3) Su ürünleri üretimine yönelik projelerdeki gider kalemlerine ait harcamalarda, uygulamada birliktelik sağlanması açısından Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında yayımlanan Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımları Güncel Uygulama Rehberi ekinde yayımlanan Referans Fiyat Listesi dikkate alınır. İlgili listede bulunmayan gider kalemlerine ait harcamalarda Bakanlıklar ile borsa ve/veya odaların belirlediği fiyat listeleri baz alınır. Bu listelerde bulunmayan alımlarda ise harcamalar piyasa fiyat araştırmasının ardından teklif alınarak yapılır.

c) Bitkisel üretime yönelik projeler

Bitkisel üretime yönelik projelerdeki gider kalemlerine ait harcamalarda uygulamada birliktelik sağlanması açısından Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında yayımlanan Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımları Güncel Uygulama Rehberi ekinde yayımlanan Referans Fiyat Listesi dikkate alınır. İlgili listede bulunmayan gider kalemlerine ait harcamalarda Bakanlıklar ile borsa ve/veya odaların belirlediği fiyat listeleri baz alınır. Bu listelerde bulunmayan alımlarda ise harcamalar piyasa fiyat araştırmasının ardından teklif alınarak yapılır.

Bitkisel üretime yönelik proje konularından örtü altı ve mantar üretimi haricindeki projelerin uygulama alanları birden fazla parselden oluşuyor ise;

a) En küçük parsel 1 (bir) dekaradan az olamaz.

b) En fazla 5 (beş) parselden oluşur.

c) Parsellerin tamamı proje uygulanacak yerleşim birimi sınırları içinde olmak kaydıyla birbirleri ile bitişik veya birbirlerinden ayrı olabilir.

1) Kapama meyve bahçesi tesisi projeleri

Sulama sistemlerinin zorunlu olduğu ve belirtilen proje konularında yer alan ürünlerin üretiminde kullanılan makine ekipmanları içeren kapama meyve bahçesi tesisi projeleri kapsamında:

a) En az **10 (on)** dekarlık alanda bodur ve yarı bodur olmayan sertifikalı/standart fidan ile kapama meyve bahçesi tesisi projesi,

b) En az **7 (yedi)** dekarlık alanda yarı bodur sertifikalı/standart fidan ile kapama meyve bahçe tesisi projesi,

c) En az **5 (beş)** dekarlık alanda bodur sertifikalı/standart fidan ile kapama meyve bahçe tesisi projesi,

ç) En az **5 (beş)** dekarlık alanda malçlı sistem, askı sistemi veya terbiye sistemli sertifikalı/standart fidanı içeren çilek/bağcılık/ahududu/böğürtlen/kivi vb. projesi

kabul edilir.

Ekim/dikim sezonunun uygulama takviminin dışında olması durumunda hak sahiplerinin mağdur olmaması amacı ile başvuru sırasında fide/fidan dikimi ve/veya tohum ekiminin geç sonbaharda veya erken ilkbaharda yapılacağına dair taahhütname vermeleri

halinde proje, diğer giderlerin hibe sözleşmesi içerisindeki zaman diliminde gerçekleşmesi sağlanarak uygulanabilecektir.

Kapama meyve bahçesi projelerinde kiralama, **muvafakatname ve taahhütnameler** kabul edilmeyecektir.

2) Açık alanda Fide, fidan, iç ve dış mekân süs bitkisi yetiştiriciliği projeleri

a) En az **5 (beş)** dekarlık açık alanda en az **2000 (iki bin)** adet saksılı süs bitkisi ile sulama sistemli ve etrafı tel (dikenli-kafes tel) ve direk (beton-demir direk) ile çevrili süs bitkisi yetiştiriciliği projesi,

b) En az **10 (on)** dekarlık alanda sulama sistemli ve etrafı tel (dikenli-kafes tel) ve direk (beton-demir direk) ile çevrili fide veya fidan yetiştiriciliği projesi kabul edilir.

3) Kontrollü örtü altı yetiştiriciliği projeleri

a) En az **500 (beş yüz)** m²'lik alanda ve sulama sistemi içeren kontrollü örtü altı tesisinde sebze veya meyve yetiştiriciliği projesi,

b) En az **500 (beş yüz)** m²'lik alanda ve sulama sistemi içeren kontrollü örtü altı tesisinde doğal çiçek soğanı/kesme çiçek/saksılı iç veya dış mekân süs bitkisi yetiştiriciliği projesi kabul edilir.

4) Kültür mantarı üretimi ve tesis yapımı projeleri

En az **100 (yüz)** m²'lik kapalı alanda **15-20** ton/yıl kompost ve **en az 2** kat ranza veya diğer sistemlerin uygulandığı, sırt pompası, sulama sistemi, 1'er adet vantilatör, aspiratör, higrometre ve termometre içeren beyaz şapkalı kültür mantarı, istiridye mantarı vb. üretimi ve yeni tesis yapımı projesi kabul edilir.

5) Ormancılık projeleri

Orman ürünleri ve tesislerine ait projeler ile odun dışı orman ürünlerine ait projelerin uygulamasında (proje içeriğine uygun alet-ekipman alımı, fide fidan alımı gibi gider kalemleri) Orman Bölge Müdürlüğü veya Orman İşletme Müdürlüğü'nün görüşleri göz önünde bulundurulmalıdır.

6) Organik ve organomineral gübre üretim tesisi projeleri

Hayvansal ve bitkisel orijinli gübrelerin işlenmesi, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik projeler kabul edilecektir.

7) Bitkisel üretimde zararlı organizmalar ile mücadelede kullanılan biyolojik veya biyoteknik mücadele ürünlerine yönelik üretim projeleri

Faydalı böcek üretimine yönelik ve benzeri projeler kabul edilecektir. Proje kapsamında ihtiyaç duyulacak iklim odalarında kullanılacak iklimlendirme sistemleri, klima, böcek toplamak için aspiratör, böcek salımı için kutucuk vb. salım malzemeleri proje gider kalemleridir.

8) Tıbbi ve aromatik bitki üretimine yönelik projeler

Başvuru sahiplerinin 100.000 (yüz bin) TL'ye kadar hibeden faydalanabileceği, tıbbi ve aromatik bitki üretimi, işlenmesi, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik projeler aşağıda

belirtilmiş olup listede yer alan proje konusu ürünün üretiminde kullanılan makine ekipman içeren projeleri kapsar.

a) En az **5 (beş)** dekarlık alanda sulama sistemi içeren tıbbi ve aromatik bitki üretimi projesi,

b) En az **300 (üç yüz)** kg/yıl yağ üretimi yapılacak ve 1'er adet distilasyon kazanı, soğutucu eşanjörü, su seperatörü, yağlı su toplama tankı, yakıt tankı ve su pompası içeren lavanta, kekik, biberiye vb. bitki işleme projesi

kabul edilir.

ç) Yöresel ürün ve coğrafi işaretli ürün üretimine yönelik projeler

Türk Patent ve Marka Kurumu web sitesinde (www.turkpatent.gov.tr) yayımlanan "Coğrafi İşaretli Ürünler Listesi" ve listenin haricinde başvuru süresi içerisinde söz konusu kurum tarafından tescili yapılan tarımsal ürünler için başvuru yapılabilecek olup Tescil Belgesi dosya ekinde sunulacaktır. Coğrafi işaretli ürünün üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinin tümünün belirlenen coğrafi alanın sınırları içinde gerçekleşmesi gerekmektedir.

Bakanlığımızca başvuru sahiplerinin 100.000 (yüz bin) TL'ye kadar hibeden faydalanabileceği yöresel tarım ürünleri, işlenmesi, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik projeler aşağıda belirtilmiş olup, listede belirtilen ürünlerin üretiminde kullanılan makine ekipmanları içeren projeleri kapsar.

- En az **5 (beş)** dekarlık alanda sulama sistemi içeren çok yıllık yöresel ürün ve coğrafi işaretli ürün üretimi projesi kabul edilir.

d) Hayvansal üretim, su ürünleri üretimi, bitkisel üretim, yöresel ürün ve coğrafi işaretli ürün üretimine yönelik projeler kapsamında üretilen ürünlerin işlenmesi, paketlenmesi ve depolanmasına yönelik projeler

Bu konu kapsamında uygulanacak projeler; a, b, c ve ç maddelerinde belirtilen ve üretimi yapılan tarımsal ürünlere değer kazandırmak, ürün çeşitliliğini arttırmak, ürünlerin muhafaza sürelerini uzatmak, gıda israfını önlemek, tarımsal ürün atık miktarını en aza indirmek için uygulanan bir ya da birbirine bağlı birkaç işlem aşamasını içerebilir.

!!! Örneğin gıda israfını önlemek ve tarımsal ürün atık miktarını azaltmak amacıyla;

- Zeytinyağı karasu atığında bulunan fenolik maddelerin ayrıştırılması,
- Narenciye kabuklarından aroma maddesi veya uçucu yağ elde edilmesi,
- Meyve sebze kabuklarının kurutularak çeşni maddesi elde edilmesi,
- Meyve sebze atıklarının kompost gübreye dönüştürülmesi ve benzeri projeler hibe kapsamında değerlendirilecektir.

Yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda uygulanacak projeler için kurulacak tesislerde sadece makine ve ekipmanlar hibe kapsamındadır.

Bu konu kapsamında uygulanacak projelerdeki gider kalemlerine ait harcamalarda uygulamada birliktelik sağlanması açısından Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi

Programı kapsamında yayımlanan Kırsal Ekonomik Altyapı Yatırımları Güncel Uygulama Rehberi ekinde yayımlanan Referans Fiyat Listesi dikkate alınır. İlgili listede bulunmayan gider kalemlerine ait harcamalarda Bakanlıklar ile borsa ve/veya odaların belirlediği fiyat listeleri baz alınır. Bu listelerde bulunmayan alımlarda ise harcamalar piyasa fiyat araştırmasının ardından teklif alınarak yapılır.

Basınçlı sulama sistemi **içeren** projeler için yapılan başvurularda, 24/1/1992 tarihli ve 21121 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük” hükümlerine göre hazırlanmış ve onaylanmış basınçlı sulama sistemi projesinin de sunulması gerekmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BAŞVURU ŞARTLARI, BAŞVURU YERİ VE ZAMANI, BAŞVURULARIN ALINMASI, BAŞVURULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1 BAŞVURU SAHİBİNDE ARANAN ŞARTLAR

1) Başvuru yapacak kişilerde aşağıdaki şartlar aranır:

- a) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,
- b) Meslek yüksekokulları dahil üniversitelerin tarım, hayvancılık, ormancılık, gıda ve su ürünleri eğitimi veren bölümlerinin herhangi birinden mezun olmak,
- c) Proje uygulanacak kırsal alanda yaşayacağını ve proje uygulama, kontrol ve izleme süresince de projeyi sürdüreceğini taahhüt etmek,
- e) Uzman Eller Projesi kapsamında verilen hibe desteklemesinden daha önce yararlanmamış olmak.

2) Başvuru tarihi itibarıyla, sosyal güvencesi olmayanlar ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesi kapsamında olanlar başvuru yapabilirler. Ancak hibe sözleşmesi imzalama aşamasında, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1), (2) ve (4) numaralı alt bentleri kapsamında olanlardan uygulayacakları proje konusu ile aynı konuda sigortalı sayılanlar haricindekiler bu haklarından feragat ederler. Bu kişiler, uygulayacakları proje konusu dışında kalan konularda proje uygulama, kontrol ve izleme süresince sigortalı çalışan veya vergi mükellefi olmayacaklarını taahhüt etmek zorundadır. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamında olanlar hibe sözleşmesi imzalanması aşamasında bu haklarından feragat ederler. Sosyal güvencesi olmayanlar ise uygulayacakları proje konusu ile aynı konuda olması kaydıyla 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1), (2) ve (4) numaralı alt bentleri kapsamında kayıt yaptırabilirler.

3) Başvuru sahibi hibe sözleşmesi aşamasında başvuru konusuyla ilgili gereklilikleri karşılamak zorundadır.

4) Madde 3.1’de belirtilen proje konu başlıklarının altında yer alan konularda Bakanlığın aynı konudaki diğer hibe programlarından yararlanan kişiler izleme süreleri boyunca 2021/61 No.lu Tebliğ ile düzenlenen desteklemeden yararlanamazlar.

4.2 BAŞVURU YERİ VE ZAMANI

a) Başvurular, e-devlet girişi ile Bakanlık tarafından hazırlanan sistem üzerinden istenen bilgi girişi ve belgelerin yüklenmesi ile yapılır.

b) Başvurular 14/1/2022 tarihinde başlar, 15/3/2022 tarihinde saat 23.59'da sona erer.

4.3 BAŞVURULARIN ALINMASI

a) Başvuru sahibi, sisteme girdiği bilgi ve belgelerin doğru olduğunu, yanıltıcı bilgi vermediğini, uygulayacağı projeye esas iş planını kendisinin hazırladığını kabul ve taahhüt eder.

b) Başvuru sahibi sistem üzerinden beyan ettiği bilgi ve belgeleri başvuru tarihinin son gününe kadar eksiksiz girmek/yüklemek zorundadır. Bilgi/belgelerin sisteme girilmiş/yüklenmiş olması, bu belgelerin içeriklerinin uygun olduğu anlamına gelmez.

c) Başvuru sahibi tarafından son başvuru tarihine kadar proje içeriğinde her türlü değişiklik yapılabilir. Son başvuru tarihinde projenin nihai hali kaydedilir.

ç) Başvuruların sona ermesinden itibaren 1/4/2022 günü saat 23:59'a kadar proje yürütme birimince yapılan kontroller sonucunda uygun bulunan başvurular onaylanır ve sistem üzerinden başvuru sahibine bildirilir.

d) Başvuru aşamasında sisteme okunaksız/hatalı/yanlış bilgi/belge girişi yapan başvuru sahiplerine sistem üzerinden hangi bilgi/belgenin okunaksız/hatalı/yanlış olduğuna dair geri bildirim yapılır. Başvuru sahibinin okunaklı/hatasız/doğru bilgi/belgeleri 5 (beş) iş günü içerisinde il müdürlüğüne elden sunması gerekir.

e) (d) bendinde belirtilen düzeltmeler için il müdürlüğüne sunulan bilgi/belgeler proje yürütme birimince kontrol edilip sisteme yüklenerek kesin başvuru onaylanır ve sistem üzerinden başvuru sahibine bildirilir.

f) Başvuru sürecinde okunaksız/hatalı/yanlış belge girişi yapmış olması nedeniyle sistem üzerinden başvurunun düzeltilmesi için bildirimde bulunduğu halde süresi içerisinde ilgili bilgi/belgeleri il müdürlüğüne sunmayan başvuru sahiplerinin başvuruları onaylanmaz. Onaylanmayan başvurulara değerlendirmeye esas başvuru listesinde yer verilmez.

g) Başvuru sahipleri başvurularının kabulü ile ilgili yukarıda belirtilen geri bildirimleri sistem üzerinden kontrol etmekle yükümlüdürler.

4.4 BAŞVURULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Uygulanacak projelerin hak sahibi sayısı ve yıllık bütçesi, başvuru sayıları göz önüne alınarak Genel Müdürlükçe il bazında belirlenir.

Başvurular, il proje değerlendirme komisyonu tarafından aşağıda belirtilen esaslar çerçevesinde değerlendirilir:

a) Projelerin değerlendirilmesi 100 puan (70 puan değerlendirme kriterleri, 15 puan değerlendirme komisyonu ve 15 puan Genel Müdürlük) üzerinden yapılır.

b) Proje yürütme birimi tarafından değerlendirme kriterleri tablosundaki puanlamaya göre oluşturulan değerlendirmeye esas başvuru listeleri il proje değerlendirme komisyonuna tutanakla teslim edilir. İl proje değerlendirme komisyonu tarafından teslim alınan listeler 10 (on) iş günü içerisinde değerlendirilip onaylanır ve sonuçlar Genel Müdürlüğe bildirilir.

c) İl proje değerlendirme komisyonu değerlendirme ve onaylama işlemlerini Değerlendirme Kriter Tablosunda belirtilen hususlar doğrultusunda gerçekleştirir.

ç) İl proje değerlendirme komisyonu tarafından yapılan değerlendirme sonucu reddedilen başvuruların gerekçeleri belgelendirilmelidir.

d) Başvuru sahipleri arasında aynı hanede ikamet eden kişiler olması durumunda farklı konularda olsa dahi en yüksek puanı alan tek bir proje listeye alınır.

e) İl proje değerlendirme komisyonu tarafından yapılan değerlendirme sonucu oluşan listeler nihai değerlendirme için Genel Müdürlüğe gönderilir.

f) Merkez proje değerlendirme komisyonu tarafından yapılan nihai değerlendirme sonucunda oluşan puan sıralamasına göre asıl ve yedek listeler hazırlanarak il müdürlüklerine bildirilir. İl müdürlükleri asıl ve yedek askı listelerini belirlediği yerlerde ve şekilde ilan eder.

g) Nihai değerlendirme sonucunda iki veya daha fazla projenin aynı puanı alması halinde, bu projeler başvurunun tamamlanma zamanı (ay/gün/saat/dakika) önceliğine göre sıralanır.

ğ) Genel Müdürlüğün bir başvuruyu reddetme veya hibe vermeme kararı kesindir.

4.5 BAŞVURUNUN REDDEDİLME NEDENLERİ

1) İl proje değerlendirme komisyonu tarafından yapılan inceleme sonucu alınan proje başvurularının reddedilme kararı, tüm projelerle ilgili il proje değerlendirme komisyonunun onayı tamamlandıktan sonra il müdürlüğü tarafından proje sahiplerine bildirilir.

2) Başvuruyu reddetme kararının aşağıdaki gerekçelerden en az birine dayandırılması zorunludur:

a) Başvuru sahibinin Tebliğde belirtilen şartlardan herhangi birine sahip olmadığını anlaşılması.

b) Başvuruya konu faaliyetin program kapsamında olmaması.

c) Başvuruda beyan edilen bilgi ve belgelerin gerçek dışı/sahte olduğunun anlaşılması.

ç) Başvurunun Tebliğ ve bu rehberde belirtilen usul ve esaslara göre hazırlanmaması.

d) Başvuru sahibinin, kamu haklarından mahrum olması, hırsızlık, dolandırıcılık, güveni kötüye kullanma, görevi kötüye kullanma, rüşvet, irtikap, nitelikli zimmet, sahtecilik, hileli iflas suçu işlemiş olması, milli güvenliğe tehdit oluşturduğu tespit edilen terör örgütlerine aidiyeti, iltisakı veya irtibatı olması, tutuklu bulunması, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırması, Devlet sırlarını açığa vurma, Devletin şahsiyetine karşı işlenmiş suçlardan kesin hüküm ve/veya idari bir karar olması veya ülkenin mali çıkarlarına zarar verici herhangi bir suçtan dolayı kesinleşmiş mahkûmiyeti olması.

e) Başvuru formu ve ekleri içindeki bütçe rakamlarının birbirleri ile tutarsız olması.

f) Projeye ilgili başvuruda sunulan bilgi ve belgelerle proje konusu ve/veya proje uygulama yerinin uyumsuz olması.

g) Projenin teknik yapılabilirliği ile proje konusundaki faaliyetlerin uyumsuz olması ve maliyetlerin piyasa fiyatlarına uygun olmaması.

ğ) Daha önce Bakanlığın diğer hibe programlarındaki desteklemelerden yararlanmış olanların, ilgili mevzuatta belirtilen izleme süresi tamamlanmadan aynı konuda tekrar proje başvurusunda bulunması.

h) Üretime ve yetiştiriciliğe yönelik olmayan, araştırma geliştirme projeleri ile başvuruda bulunulması.

BEŞİNCİ BÖLÜM

BAŞVURU, HİBE SÖZLEŞMESİ VE HİBE ÖDEMESİ AŞAMALARINDA İSTENECEK BİLGİLER/BELGELER

5.1 BAŞVURU AŞAMASINDA İSTENECEK BELGELER

Başvuru aşamasında aşağıdaki bilgi ve belgeler **başvuru sahibi tarafından** sisteme girilir/yüklenir ve doğruluğu kabul edilerek onaylanır:

- a) Başvuru formu
- b) İş planı (Sistemden indirilecek, başvuru sahibince doldurulup geri yüklenecek)
- c) Adli sicil kaydı (Sistem **tarafından** kontrol **edilecek**)
- ç) Diploma/çıkış **belgesi** (Sisteme yüklenecek)
- d) DİTAP üyeliği (Sistem **tarafından** kontrol **edilecek**)
- e) Başvuru sahibinin sosyal güvenlik bilgisi (Sisteme yüklenecek)
- f) Su ürünleri projeleri için ön izin yazısı başvuru dilekçesi (Sisteme yüklenecek)
- g) **Varsa** şehit yakını/gazi belgesi, engelli/engelliye bakmakla yükümlü olduğuna dair belge, uygulanacak proje ile ilgili (eğitim, seminer, çalıştay, kurs vb.) sertifika veya belge (Beyan edilmişse sisteme yüklenecek.)

5.2 HİBE SÖZLEŞMESİ İMZALAMA AŞAMASINDA İSTENECEK BELGELER

1) Hibe sözleşmesi imzalama tarihi itibarıyla:
- Hayvansal üretime yönelik büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği konusunda kendi adına kayıtlı 10 adet büyükbaş veya 25 adet küçükbaştan fazla hayvan sahibi olan başvuru sahipleriyle,

- Arı yetiştiriciliği ve arı ürünleri ile arı sütü ve ana arı üretimi konusunda kendi adına kayıtlı 30 adetten fazla arılı kovana olan başvuru sahipleriyle sözleşme imzalanmaz.

2) Hibe sözleşmesi imzalama aşamasında:

a) Başvuru sahibinin başvuru aşamasında taahhüt etmiş olduğu kırsal alanda ikamet ettiğine dair ikametgâh belgesi

b) SGK hizmet dökümü belgesi

c) **Başvuru sahibinin uygulayacağı proje konusu dışında kalan konularda vergi mükellefi olmadığına dair Mükellefiyet Belgesi**

ç) Hayvancılık projeleri için başvuru sahibi adına düzenlenen “İşletme Tescil Belgesi”

d) Hayvancılık projelerinde;

- Uygulama yeri başvuru sahibine ait ise işletmeye ait tapu kaydı; **tapusu bulunmayan yerlerde ise işletmenin hak sahibine ait olduğuna dair muhtardan alınacak belge**

- Uygulama yeri kiralık ise, **işletmeye** ait en az 4 (dört) yıllık kira sözleşmesi

e) Su ürünleri projeleri için ilgili makamdan alınacak ön izin yazısı

f) Tebliğ ekinde yer alan “Taahhütname”

g) Bitkisel üretim konulu projeler için;

- Proje uygulama yerine ait takyidatlı tapu kaydı belgesi veya proje yeri mülkiyetinin başvuru sahibine ait olduğuna dair belge (En az arazi varlığına sahip olma şartını sağlayamayan yatırımcıların diğer hissedarların arazilerini de kullanmak istemeleri durumunda 27/5/2014 tarihli ve 29012 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Çiftçi Kayıt Sistemi Yönetmeliği Eklerinde yer alan muvafakatnamenin düzenlenmesi gerekmektedir. Muvafakatname düzenlenmeyen durumlarda yine aynı Yönetmeliğin eklerinde yer alan taahhütnameler alınır.)

- Hibe sözleşmesi imzalama tarihi itibarı ile kiralık olan proje yeri için en az 4 (dört) yıllık kira sözleşmesi **(Kapama meyve bahçesi projelerinde kiralama, muvafakatname ve taahhütnameler kabul edilmeyecektir.)**

sunulması zorunludur.

Ayrıca, diploma/çıkış belgesinin aslının ya da üniversite tarafından onaylanmış örneğinin il müdürlüğü tarafından görülmesi gerekmektedir.

5.3 HİBE SÖZLEŞMESİNİN İMZALANMA ŞARTLARI VE USULÜ

1) Hibe sözleşmesinin imzalanması aşamasında başvuru sahibinde aranan özellikler şunlardır:

a) Başvuru sahibinin hibe sözleşmesinin imzalanma tarihi itibarıyla askerlik görevine devam etmiyor olması gerekmektedir.

b) 5510 sayılı Kanununun 4 üncü maddesi kapsamında olanlar başvuru yapabilirler. Ancak hibe sözleşmesi imzalama aşamasında, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1), (2) ve (4) numaralı alt bentleri kapsamında olanlardan uygulayacakları proje konusu ile aynı konuda sigortalı sayılanlar haricindekiler bu haklarından feragat ederler. Bu kişiler, uygulayacakları proje konusu dışında kalan konularda proje uygulama, kontrol ve izleme süresince sigortalı çalışan veya vergi mükellefi olmayacaklarını taahhüt etmek zorundadır. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (c) bentleri kapsamında olanlar hibe sözleşmesi imzalanması aşamasında bu haklarından feragat ederler. Sosyal güvencesi olmayanlar ise uygulayacakları proje konusu ile aynı konuda olması kaydıyla 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (1), (2) ve (4) numaralı alt bentleri kapsamında kayıt yaptırabilirler.

c) Başvuru sahibinin kırsal alanda ikamet ediyor olması gerekmektedir.

ç) Başvuru sahibi uygulayacağı proje konusuyla ilgili, bu rehberde belirtilen koşulları sağlamalıdır.

2) Mücbir sebepler dışında hibe sözleşmesinin imzalanması aşağıdaki esaslar çerçevesinde gerçekleştirilir:

- a) Hibe sözleşmesi başvuru sahipleri ile il müdürlüğü arasında imzalanır.
- b) Hibe sözleşmesi aşamasında başvuru sahiplerinde aranan şartlar ve istenecek belgeler bu rehberde belirtilmiştir.
- c) Hibe sözleşmesi içerik ve formatı, bu rehberin ekinde tüm taraflara önceden duyurulur.
- ç) Başvuru sahibi tarafından teslim edilen hibe sözleşmesi ekleri il müdürlüklerince uygun bulunursa hibe sözleşmesi imzalanır.
- d) Hibe sözleşmesi aşamasında, web sitesi üzerinden başvuru sahipleri tarafından girişi yapılan bilgi ve belgeler ile hibe sözleşmesi ekinde bulunması gereken diğer belgelerin eksiksiz/imzalı/parafli olması gerekir.
- e) Programa alınan projelerde hibe başvurusunun reddedilme nedenlerinden herhangi birisinin hibe sözleşmesinin imzalanmasından önce tespit edilmesi halinde söz konusu başvuru sahipleri ile hibe sözleşmesi imzalanmaz.
- f) Hibe sözleşmesi imzalamayan başvuru sahibinin veya hibe sözleşmesi imzaladığı halde projesini tamamlayamayan hak sahibinin yerine, Genel Müdürlükçe belirlenmiş olan yedek listenin en üst sırasında yer alan başvuru sahibi ile sözleşme imzalanır.
- g) Hak sahipleri, uygulayacakları proje konularına göre bu rehberde belirtilen süre içerisinde projelerini gerçekleştirirler ve hibe ödeme talebine ilişkin başvurularını yaparlar.
- ğ) Hibe sözleşmesi, il müdürlüğü ve başvuru sahibi arasında iki nüsha olarak düzenlenir. Hibe sözleşmesinin taraflarca imzalanmış metninin bir nüshası ve ekleri il müdürlüğünde bir nüshası da proje sahibince muhafaza edilir.
- h) Hak sahiplerinin uygulayacakları proje konularına göre bu rehberde belirtilen süre içerisinde projelerini gerçekleştirememeleri durumunda hibe sözleşmesi il müdürlüğünce feshedilir. Hibe sözleşmesi feshedilen hak sahibinin yerine yedek listenin en üst sırasında yer alan başvuru sahibi ile sözleşme imzalanır.
- ı) Hibe sözleşmesi imzalayıp mal alımından vazgeçen veya hibe sözleşmesi koşullarına uygun olarak hareket etmediği için hibe sözleşmesi feshedilen hak sahipleri Uzman Eller Projesi kapsamında verilen hibe desteğinden 3 (üç) yıl süreyle yararlanamazlar.

3) Kesin başvurudan sonra, projenin ana konusunda ve amacında değişiklik yapılamaz.

5.4 HİBE ÖDEMESİNE ESAS BELGELER

- 1) Hibe ödemesi aşamasında hak sahibinden aşağıdaki belgeler istenir:
 - a) Hak sahibinin hibe ödeme talep dilekçesi
 - b) Ödemeye esas belgeler (Fatura veya kasa fişi)
 - c) Bakanlık uhdesinde kurulmuş olan TÜKAS ile birlikte ÇKS, HAYBİS, TÜRKVET, TBS, vb. kayıt sistemlerinden konusu ile ilgili olan sisteme üye olduğunu gösterir belge
 - ç) Vergi dairesinden alınmış vadesi geçmiş borcu olmadığına dair belge
 - d) SGK'dan alınmış prim borcu olmadığına dair belge
 - e) İcra takibinde olmadığına dair belge

- f) T.C. Ziraat Bankasından alınmış takipte borcu olmadığına dair belge
- g) Proje konusunda ve içeriğinde yer alan ürün, canlı demirbaş ve sigorta kapsamına giren diğer gider kalemlerinin doğal risklere karşı en az bir üretim **dönemi** veya en az bir yıl **boyunca** TARSİM tarafından sigortalandığına dair sigorta poliçe sureti
- ğ) Proje içeriğinde makine ekipman varsa teknik şartname (Hak sahibinin alımını yaptığı bireysel sulama, kontrollü örtü altı, askı sistemi, üretim odası, arıcılık malzemeleri vb. makine ve ekipmana ait üretici firmalardan temin edeceği teknik özellikleri içerir belge)
- h) Yeni tesisler için diğer kurum ve kuruluşlardan alınan projenin tamamlanması için gerekli izinler/ruhsatlar
- i) Su ürünleri yetiştiriciliğine yönelik projelerin ödemesinin yapılması için 29/6/2004 tarihli ve 25507 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yönetmeliği gereği tesisin onaylı projesini tamamlaması ve üretime başlamasından sonra tesis adına düzenlenmesi gereken Su Ürünleri Yetiştiricilik Belgesi
- ı) Diğer alımlara ait fatura veya kasa fişinin (İthal edilen makineler için tercüme edilmiş noter onaylı fatura) ödeme ile ilgili eklere göre düzenlenmiş aslı ve suretleri (Suretlerin aslına uygunluğu onaylandıktan sonra belgelerin asılları proje sahiplerine iade edilecektir.)
- j) Basınçlı sulama sistemi **içeren** projelerde, proje kapsamında yer alan basınçlı sulama sistemi projesini onaylayan ziraat mühendisinin uzmanlık belgesi ve/veya diploması
- Proje yürütme birimi tarafından proje içeriğine göre; makine, ekipman ve alınan diğer malzemeler ile hayvan varlığına (Koyun-keçi, manda, sığır, arı için) ait tespit tutanağı hibe ödemesi aşamasında düzenlenmiş olmalıdır.

ALTINCI BÖLÜM

PROJENİN UYGULAMA ALANI VE HİBE DESTEĞİ MİKTARI

6.1 PROJENİN UYGULAMA ALANI

- a) Kırsal Kalkınmada Uzman Eller Projesi 31/12/2012 tarihli Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre tüm illerde nüfusu 20.000 (yirmi bin)'den az olan yerleşim birimlerini kapsar.
- b) Tüzel kişilik olarak il ve ilçe merkezlerine bağlı mahalleler il/ilçe merkezinin bir bütünü olarak kabul edilir.
- c) 12/11/2012 tarihli ve 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun haricindeki diğer kanun ve mevzuat ile tüzel kişilik olarak il/ilçe merkezine mahalle olarak bağlanan köy ve kasabalar il/ilçe merkezinin bir bütünü olarak kabul edilir.
- ç) Proje kapsamında il ve ilçe merkezine bağlı uygulama alanı olarak belirlenen/belirlenecek tüzel kişilik listesi ve nüfusları proje yürütme birimi tarafından ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından belgelendirilerek güncellenir.

6.2 HİBE DESTEĞİ MİKTARI

- a) Bu rehber kapsamında başvurusu kabul edilip hibe sözleşmesi imzalayarak, belirlenen şartları yerine getiren hak sahibine 100.000 (yüz bin) TL'ye kadar hibe ödemesi yapılır.

b) Proje bütçesi KDV hariç hazırlanır.

YEDİNCİ BÖLÜM

HİBE SÖZLEŞMESİ VE UYGULAMA ZAMANI, HİBE ÖDEME TALEBİ, ÖDEMELER, GERİ ÖDEME VE YAPTIRIMLAR

7.1 HİBE SÖZLEŞMESİ VE UYGULAMA ZAMANI

1) Projelerin 2022 yılı son tamamlanma tarihi 30/11/2022'dir.

2) Asıl ve yedek listelerden hibe sözleşmesi imzalayan başvuru sahiplerinin projelerinin tamamlanması için belirlenen süreler verilen ek süreler dahil son tamamlanma tarihini geçemez. Yedek listeden hibe sözleşmesi imzalamaya davet edilen başvuru sahiplerinin bu durumu göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

3) Nihai listede yer alan başvuru sahibi ile proje uygulanacak kırsal alanın bağlı olduğu il müdürlüğü arasında yapılacak hibe sözleşmesi aşağıdaki esaslar çerçevesinde gerçekleştirilir:

a) Hibe sözleşmesi imzalamaya hak kazanan asıl listede yer alan başvuru sahibi ile listelerin askıda kalma süresinin bitiminden itibaren 5 (beş) iş günü içerisinde sözleşme imzalanır. Askı tebligat yerine geçer, başvuru sahibine ayrıca tebligat yapılmaz. Hibe başvurusunun reddedilme nedenlerinden herhangi birinin tespit edilmesi halinde söz konusu başvuru sahipleri ile hibe sözleşmesi imzalanmaz.

b) Hibe sözleşmesi imzalanmayan başvuru sahibinin yerine yedek listede üst sırada yer alan başvuru sahibi ile sözleşme imzalanır. Bunun için yedek listede yer alan başvuru sahiplerinden hibe sözleşmesi imzalamaya davet edilecek olanlara tebligat gönderilir. Tebligatın ulaşmasından sonraki 5 (beş) iş günü içerisinde hibe sözleşmesi aşamasında istenen belgeleri il müdürlüğüne sunan başvuru sahipleriyle belgelerin uygun bulunması halinde hibe sözleşmesi imzalanır.

c) Hak sahibi hibe sözleşmesinde belirtilen süre zarfında proje içeriğine esas alımları gerçekleştirir ve hibe ödeme talebine ilişkin müracaatını yapar.

ç) Projelerin mücbir sebeplerden dolayı süresi içerisinde tamamlanmaması halinde hak sahiplerine proje yürütme birimi tarafından ek süre verilir. Verilen ek süre son tamamlanma tarihini geçemez. Bu süre içerisinde tamamlanmayan projelere ait sözleşme tek taraflı feshedilir.

d) Proje sahibi Tebliğ, bu rehber ve hibe sözleşmesi koşullarına uygun olarak hareket etmediği takdirde il müdürlüğü hibe sözleşmesini iptal eder.

7.2 HİBE DESTEĞİ ÖDEME TALEBİ

Hibe desteği ödemelerine ilişkin esaslar şunlardır:

a) Hak sahibi projesine ait fiili gerçekleştirmeleri yerine getirdikten sonra proje yerinin bağlı olduğu il müdürlüğüne hibe ödeme talebini yapar.

b) Ödeme taleplerinin dilekçe ve ekindeki mal alım ve harcama belgeleri (2 nüsha; 1 asıl 1 fotokopi) ile yapılması gerekmektedir. Belgelerin doğruluğu kontrol edildikten sonra asıllara

“Kırsal Kalkınmada Uzman Eller Projesinin desteklenmesi kapsamında kullanılmıştır.” ifadesi eklenecek hak sahibine geri verilir.

c) Hak sahibi tarafından sunulan belgeler tam ve uygun değilse tespit edilen eksiklikler proje yürütme birimince raporlanır ve ödeme talebi iade edilir. Hak sahibi belirtilen eksiklikleri tamamladıktan sonra tekrar ödeme talebinde bulunabilir.

ç) Hibe sözleşmesinin imzalandığı tarihten önce gerçekleşen alımlara proje kapsamında ödeme yapılmaz. Ödemeye esas belgelerdeki tarih, hibe sözleşmesinin taraflarca imzalanmasından sonraki bir tarih olmalıdır.

d) Proje yürütme birimi ödeme talebi ile ilgili belgeleri hak sahiplerinden alıp kontrollerini yaptıktan sonra 5 (beş) iş günü içerisinde gerçekleştirmeleri yerinde tespit eder, tutanağa bağlar, “Hibe Ödemesine İlişkin Nihai Rapor”u düzenler ve icmalleri oluşturur.

e) İl müdürlükleri ödemelerin gerekli belgelerle desteklenmediği, harcamanın hibeye uygun olduğunun doğrulanması için yerinde kontrol gibi ilave kontrollerin yapılmasının gerekli olduğu durumlar da dahil olmak üzere çeşitli nedenlerle raporun onaylanamayacağını ve bazı ek kontroller yapılmasını gerekli bulduğunu hak sahibine bildirmek sureti ile onay ve/veya ödeme sürecini durdurabilir. Böyle durumlarda il müdürlükleri açıklama, değişiklik veya ilave bilgi talep edebilir. Bu bilgi ve belgelerin talep edildikleri tarihten itibaren 5 (beş) iş günü içerisinde hak sahibi tarafından il müdürlüğüne sunulması gerekir. Talep edilen bilgi ve belgenin sunulduğu tarihte onay ve/veya ödeme süreci yeniden işlemeye başlar.

f) Puanlamaya ve dolayısıyla hibe almaya hak kazanmaya doğrudan etkisi olduğu için aynı katkı yapacağını başvuru esnasında belirtilmiş olan hak sahibi, belirtmiş olduğu aynı katkıyı yapmadığı ve bunu belgelendirmediği takdirde hibe ödeme talebi reddedilir. Belirtilen aynı katkıyı yapması için 10 (on) gün süre verilir. Süre sonunda beyan ettiği şartları yerine getirmeyen hak sahibinin sözleşmesi feshedilir ve hibe ödemesi yapılmaz.

g) İl müdürlüğü, hibe ödemeye esas icmallerin bir nüshasını periyodik olarak, imzalı ve mühürlü şekilde Genel Müdürlüğe gönderir. Diğer nüsha ise il müdürlüğünde muhafaza edilir.

ğ) Genel Müdürlük, icmalleri banka ödeme formatına dönüştürüp hibe ödemesini yapar.

h) Ödeme icmallерinin onayı ve ödeme işlemlerinden sonra hak sahiplerinin banka ve ödeme bilgilerinde hata tespit edilirse, il müdürlüğü doğru bilgileri ödeme yapılan yılın Aralık ayının en geç yedinci gününde Genel Müdürlüğe “hata düzeltme” adı altında tablo halinde gönderir. Genel Müdürlük bu hata düzeltmelerini tek liste halinde ödeme yapan bankaya yazı ile bildirir.

ı) Genel Müdürlük ihtiyaç duyulması halinde incelemek üzere gerekli belgeleri il müdürlüğünden ister.

7.3 HİBE DESTEĞİ ÖDEMELERİ

a) Hibe ödemesi hak sahibinin T.C. kimlik numarası üzerinden T.C. Ziraat Bankası tarafından yapılır.

b) Hibe ödemeleri Türk Lirası olarak yapılır.

7.4 GERİ ÖDEME VE YAPTIRIMLAR

a) Tebliğ ile diğer mevzuat hükümlerine aykırı hareket eden ve haksız yere destekleme ödemesi yapılan kişilere ödenen miktar 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre, Kanunun 51 inci maddesinde belirtilen gecikme zammı oranları dikkate alınarak ödeme tarihinden itibaren hesaplanan kanunî faizi ile birlikte geri alınır.

b) Haksız ödemenin yapılmasında belge veya belgeleri düzenleyen gerçek ve tüzel kişiler geri alınacak tutarların tahsilinde müştereken sorumlu tutulurlar.

c) İdari hata sonucu düzenlenen belgelerle yapılan ödemeler hariç destekleme ödemelerinden haksız yere yararlandığı ve yükümlülüklerini yerine getirmediği tespit edilen kişiler, 5488 sayılı Tarım Kanununun 23 üncü maddesi gereğince 5 (beş) yıl süreyle hiçbir destekleme programından yararlandırılmazlar.

ç) Hibe sözleşmesi imzalayıp mal alımından vazgeçen veya hibe sözleşmesi koşullarına uygun olarak hareket etmediği için hibe sözleşmesi feshedilen hak sahipleri 3 (üç) yıl süreyle Uzman Eller Projesi kapsamında verilen hibe desteğinden yararlanamaz.

7.5 PROJE GİDER KALEMLERİNİN MÜLKİYETİ

a) Hak sahibi ile il müdürlüğü arasında imzalanan hibe sözleşmesinden sonra ve süresi içerisinde ilgili mevzuata uygun olarak yapılan alımlar proje gider kalemlerini oluşturur.

b) Hak sahibi, hibeye esas proje içeriğindeki alımların mülkiyetini ve amacını hibe sözleşmesi kapsamında hibe ödemesinin yapıldığı tarihten itibaren 3 (üç) yıl süre ile değiştiremez.

c) **Hibe kapsamında alınan gider kalemleri** 3 (üç) yıl süre ile satılamaz, başkasına kiralanamaz **ve** devredilemez.

ç) Başvuru sahibinin hibe sözleşmesini imzalamadan önce vefat etmesi halinde mirasçıları herhangi bir hak talebinde bulunamaz.

d) Hak sahibinin hibe sözleşmesi sonrası vefatı halinde **hibe sözleşmesi aşamasında** proje uygulama, kontrol ve izleme süresince de projeyi sürdüreceğini taahhüt etmiş olması gereği 10 (on) iş günü içerisinde yasal mirasçıları arasında başvuru şartlarını taşıyan kişinin talep etmesi ve diğer mirasçıların kabul etmesi durumunda hibe sözleşmesinin tadil edilerek **il** proje değerlendirme komisyonu tarafından ilgili yasal mirasçıya devredilmesinin ardından uygulamalara devam edilir. Kanuni mirasçılar arasında başvuru şartlarını taşıyan birinin bulunmaması veya anlaşmazlık durumlarında Genel Müdürlüğün görüşü esastır.

e) Hibe ödemesinden sonra vefat eden hak sahibi için devir, geri ödeme ve ceza hükümleri uygulanmaz.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

PROJE GİDER ESASLARI, AYNİ KATKI VE GİDER KALEMLERİ

8.1 PROJE GİDER ESASLARI

Hibe desteği verilecek proje giderlerinde aşağıdaki şartlar aranır:

- a) Hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra ve süresi içerisindeki alımları kapsar.
- b) Gider kalemlerinin proje içeriğine uygun olması şarttır.
- c) Mevzuata uygun olarak gerçekleştirilmiş olması ve belgelere dayandırılması gerekir.

8.2 AYNI KATKI

a) Puanlamaya esas aynı katkılar hayvancılık projelerinde canlı demirbaş, diğer projelerde ise proje içeriğinde yer alan gider kalemlerinin satın alınmasında kullanılmak zorundadır.

b) Sözleşme imzalayan hak sahipleri, puanlamaya esas olan ve başvuruda belirtmiş olduğu aynı katkıyı proje içeriğinde yer alan gider kalemleri içerisinde kullanmak zorundadır. Başvuruda belirtmiş olduğu aynı katkıyı kullanamayan hak sahiplerinin hibe sözleşmesi tek taraflı feshedilir ve hibe ödemesi gerçekleştirilmez.

c) Hibe sözleşmesi öncesi edinilmiş canlı demirbaş, alet, makine ve ekipman gibi gider kalemleri aynı katkı olarak proje toplam tutarına dahil edilemez.

ç) Hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra hak sahipleri tarafından, hibeye esas proje giderleri kapsamında kendi öz kaynakları kullanılarak makine-ekipman, canlı demirbaş ve proje içeriğinde yer alan diğer gider kalemlerinin alımlarına yönelik yapılacak herhangi bir katkı projenin tamamlanma süresi içerisinde gerçekleşmesi koşulu ile aynı katkı olarak değerlendirilir.

8.3 GİDER KALEMLERİ

a) Hibe sözleşmesinden sonra ve süresi içerisinde gerçekleştirilen makine, ekipman, donanım, malzeme ile büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık projelerinde canlı hayvan alım giderleri Tebliğde ve bu Rehberde belirtilen esaslar çerçevesinde hibe desteği kapsamında değerlendirilir.

b) Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği projeleri uygulayacak olan hak sahipleri, canlı hayvan alımlarını kooperatif, birlik, damızlık gebe düve üretim işletmeleri başta olmak üzere belge (fatura, müstahsil makbuzu vb.) düzenleyebilen gerçek ve tüzel kişiliklerden/kurumlardan kendileri gerçekleştirirler.

c) Hibeye esas proje tutarını oluşturan proje giderleri kapsamındaki makine ekipmanların teknik özellikleri ve projede kullanım amacı mutlaka belirtilmelidir.

ç) İl proje yürütme biriminin onayı olmaksızın başvuruda belirtilen hibeye esas alım miktarı ve adedi değiştirilemez.

d) Proje kapsamındaki makine, ekipman ve malzemelerin alımı hibe sözleşmesi imzalandıktan sonra yapılmalıdır. Alınacak makine, ekipman ve malzemenin mutlaka yeni olması gerekmektedir, ikinci el olanlar kabul edilmeyecektir.

e) Proje kapsamında; eşten, anneden, babadan, kardeşten, çocuktan, kayın akrabalarından ve bunların sahibi/ortağı olduğu işletmelerden makine, ekipman, malzeme, fide, fidan, tohum ve canlı hayvan veya diğer gider kalemleri satın alınamaz.

8.4 PROJE KAYNAKLARINDAN KARŞILANMAYACAK GİDERLER

a) Hibe sözleşmesi imzalanmadan önce yapılmış olan ve hibe sözleşmesi onaylanmayan projelerle ilgili yapılan hiçbir harcama karşılanmaz, bu giderlerden dolayı Bakanlık herhangi bir sorumluluk ve yükümlülük üstlenmez.

b) Bakanlık tarafından belirlenen usul ve esaslara uygun olarak gerçekleştirilmeyen ve belgelendirilemeyen gider kalemlerine hibe desteği ödenmez.

c) Her türlü borçlanma giderleri, faizler, başka bir kaynaktan finanse edilen harcama ve giderler, kira giderleri, kur farkı giderleri, inşaat giderleri, arazi, arsa ve bina alım bedelleri, binanın yakıt, su, elektrik ve aidat giderleri, ayrı faturalandırılmış nakliye ve montaj giderleri, bankacılık giderleri, denetim giderleri, KDV ve ÖTV dahil iade alınan veya alınacak vergiler, ikinci el/kullanılmış makine-ekipman alım, proje yönetim ve danışmanlık giderleri, makine tamir ve parça alım giderleri proje toplam tutarından karşılanamayacak giderlerdir.

DOKUZUNCU BÖLÜM ÇEŞİTLİ VE SON HÜKÜMLER

9.1 KONTROL VE İZLEME

a) Kontrol ve izleme, Tebliğin 20 nci maddesinde belirtilen hususlar çerçevesinde yürütülür.

b) Hibe ödemesinden sonraki 3 (üç) yıllık izleme süresi boyunca hibe sözleşmesi kapsamında hibeye esas proje içeriğindeki alımlar ve projenin amacına uygunluğu proje kontrol görevlilerince uygun aralıklarla yılda en az 2 (iki) defa mahallinde kontrol edilecektir.

c) Genel Müdürlük gerekli gördüğünde uygulanan projeleri yerinde kontrol eder.

ç) Mücbir sebepler dışında, Bakanlıkça yapılan kontroller veya ihbarlar neticesinde, hibe sözleşme ve Ek-1'deki Taahhütname hükümlerine aykırı hareket eden hak sahiplerinin hibe sözleşmesi feshedilir. Hak sahibine yapılan hibe ödemesi 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesinde belirtilen gecikme zammı oranları dikkate alınarak ödeme tarihinden itibaren hesaplanan kanuni faizi ile birlikte geri alınır. Ayrıca bu kişiler 5488 sayılı Tarım Kanununun 23 üncü maddesi gereğince 5 (beş) yıl süreyle hiçbir destekleme programından yararlandırılmazlar.

d) Hak sahibi, proje uygulamalarının kontrolü ve izlenmesi sırasında proje kontrol görevlilerine istenen her türlü bilgi ve belgeyi vermek ve denetim sırasında görevlilere her türlü kolaylığı sağlamakla yükümlüdür.

e) Proje kaynaklarının usulsüz kullanılması, israfi veya heba edilmesi durumunda ilgililer hakkında gerekli inceleme ve soruşturma yapılır.

9.2 YÜRÜTME VE HÜKÜM BULUNMAYAN HALLER

a) Bu Rehberin yürütülmesi Genel **Müdürlükçe** yapılır.

b) Tebliğde ve bu Rehberde hüküm bulunmayan hallerde mer'i mevzuat hükümleri uygulanır. Uygulamadaki tereddütleri gidermeye Genel Müdürlük yetkilidir. Genel Müdürlüğün görüşü uygulamada esastır.